

Fredericia, den 23. marts 2021

Hørings svar til udkast til bekendtgørelse og vejledning om nationalt tilskud til kommunale projekter vedrørende vandløbsrestaurering

Tak for muligheden for at komme med bemærkninger til bekendtgørelsen, jeres j.nr. 2021-3196 og vejledningen, jeres j.nr. 2021-8721.

Konklusion

Miljøministeriet opfordres til at tilvejebringe det grundlag som er juridisk bindende efter vandrammedirektivet. Med andre ord en opfordring til at Miljøministeriet får gennemført:

- En undersøgelse af den kemiske tilstand i de vandløb, hvor tilstanden er ukendt. Denne undersøgelse skal som minimum overholde vandrammedirektivets liste over prioriterede stoffer i bilag X.

I modsat fald og på det på nuværende grundlag er det for mange ansøgere ikke muligt at træffe en materiel lovlig og rigtig afgørelse om indsatser.

Formålet med tilskudsordningen

Af § 1 i bekendtgørelsen fremgår, at formålet er at bidrage til genopretning af gydepladser og passager for fisk og at forbedre forholdene for flora og fauna i øvrigt for omkostningseffektivt at nå miljømål for konkrete vandområder, fastlagt ved bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.

Det fremgår videre af § 7 i bekendtgørelsen, at forundersøgelsen skal gøre det muligt at vurdere, om en realisering af projektet vil opfylde de i § 8 nævnte kriterier. Et af kriterierne i § 8 er, at projektet skal bidrage tilstrækkeligt til opfyldelse af formålet, jf. § 1, det vil sige at nå miljømålet for det konkrete vandområde.

Hvis der tages udgangspunkt i, at målsætningen for et givent vandområde er at opnå *god tilstand*, jf. bekendtgørelsen om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster. God tilstand indebærer, at både den økologiske og den kemiske tilstand i vandløbet er god. Den samlede tilstandsvurdering af vandløbet beror på den laveste af henholdsvis kemisk og økologisk tilstand.¹

---

¹ Vandrammedirektivet – Betragtninger:

(17) "Overfladevandtilstand": det samlede udtryk for et overfladevandområdes tilstand bestemt ved enten vandområdets økologiske tilstand eller dets kemiske tilstand, alt efter hvilken der er ringest."

(18) "God overfladevandtilstand": den tilstand et overfladevandområde har nået, når både dets økologiske tilstand og dets kemiske tilstand i det mindste er »god«.

(24) "God kemisk tilstand for overfladevand": den kemiske tilstand, der er nødvendig for at opfylde miljømålene for overfladevand i artikel 4, stk. 1, litra a), dvs. den kemiske status, der er nået i et overfladevandområde, hvori koncentrationerne af forurenende stoffer ikke

Det vil sige hvis den ene tilstand er dårlig og den anden tilstand er god, er den samlede tilstand dårlig. Dette er en konsekvens af *one out, all out-princippet* i vandrammedirektivet.

Det er derfor en forudsætning for at kunne vurdere, hvorvidt et projekt bidrager tilstrækkeligt til opfyldelse af formålet, det vil sige målopfyldelse, at både den økologiske og den kemiske tilstand er *god*. Det første problem opstår dog, fordi vi imidlertid kan konstatere, at den kemiske tilstand i langt de fleste danske vandløb er ukendt.

Med andre ord befinder vi os i en situation, hvor man beder kommunen om at undersøge, hvordan et givent projekt vil medvirke til at opnå målopfyldelse, uden at det reelt set er muligt, når den kemiske tilstand i vandløbet er ukendt.

Det er et krav efter vandrammedirektivet, at der måles for både den økologiske og den kemiske tilstand i vandløbet. Disse målinger skal være opfyldt på tidspunktet for kommunens afgørelse om indsatser. Spørgsmålet er derfor, hvordan Miljøministeriet havde forestillet sig, at kommunen kan træffe en materiel lovlige og rigtig afgørelse i det tilfælde, hvis den kemiske tilstand er ukendt?

Viser det sig f.eks. ved en undersøgelse for prioriterede stoffer, at den kemiske tilstand er "dårlig" og at der ikke kan opnås "god" tilstand, så vil vandløbet i henhold til vandrammedirektivet aldrig kunne opnå en samlet god tilstand. I den situation kan man derfor konstatere, at uanset hvor meget eller hvor intenst man gennemfører en fysisk indsats (f.eks. gydegrus eller genslyngning), så vil den aldrig kunne medføre, at vandløbet kommer i en samlet god tilstand.

Spild af tid og penge

Når den kemiske tilstand er ukendt, kan man risikere at bruge en masse tid, ressourcer og penge på at gennemføre fysiske indsatser, som ikke vil medføre, at vandløbet opnår målopfyldelse.

Man vil derfor potentielt kunne spare både tid og penge, hvis man sørger for at have kendskab til den kemiske tilstand i vandløbet, idet det kan vise sig, at det reelt er her der skal sættes ind, for at opnå målopfyldelse, eller at det måske slet ikke er muligt at opnå god kemisk tilstand, og derved god samlet tilstand. I sådan en situation bør målsætningen revideres og måske bør vandløbet helt udgå af vandplanerne.

Det hænger ikke særligt godt sammen med, at det af bekendtgørelsen fremgår, at forundersøgelsen skal være omkostningseffektiv og at det af vejledningen fremgår, at kravet om omkostningseffektivitet er indført for at sikre den bedste forvaltning af og størst mulige målopfyldelse pr. anvendt krone. Hvordan er det omkostningseffektivt at gennemføre undersøgelser og efterfølgende potentielt indsatser, som man ikke aner, om vil have effekt eller ej, fordi man ikke kender til den kemiske tilstand?

Det fremgår også af vejledningen, at kravet om omkostningseffektivitet også er udtryk for, at der skal være proportionalitet mellem pris og effekt. Vi kan lynhurtigt blive enige om, at der selvfølgelig skal være proportionalitet mellem pris og effekt. Kæden hopper dog af, når det netop ikke er det som er tilfældet, når

---

overstiger de miljøkvalitetskrav, der er fastlagt i bilag IX og i medfør af artikel 16, stk. 7, eller anden relevant fællesskabslovgivning, hvori der er fastsat miljøkvalitetskrav på fællesskabsplan."

det slet ikke er muligt at måle effekten – hvordan ved vi så, om der er proportionalitet mellem prisen og effekten?

Ansøgeren stilles i en umulig situation

Man stiller ansøgeren i en umulig situation, når man, som det fremgår af bekendtgørelsen, allerede på ansøgningstidspunktet skal sandsynliggøre, at projektet vil være med til at understøtte formålet med tilskudsordningen, det vil sige opnå målopfyldelse. Med fare for at vi gentager os selv, så er det her jo gennemgående problem. For hvordan skal ansøger være i stand til at sandsynliggøre dette, når den kemiske tilstand er ukendt og når vandrammedirektivet stiller krav om, at det den laveste af henholdsvis økologisk tilstand og kemisk tilstand, som afgør den samlede tilstand i vandløbet. Så kan det være nok så sandsynliggjort, at det er muligt at opnå god økologisk tilstand ved gennemførelse af tiltagene, men det nytter bare ikke noget, når den kemiske tilstand er ukendt. Så vil den samlede tilstand som konsekvens heraf, også være ukendt.

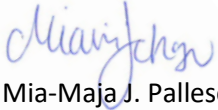
Ud over, at det ikke er muligt for ansøger at træffe en materiel lovlig og rigtig afgørelse om indsatsen, så fremgår det af § 14 i bekendtgørelsen, at Miljøstyrelsen skal træffe afgørelse om helt eller delvist afslag på ansøgninger, hvis det ansøgte projekt, ikke i tilstrækkeligt omfang bidrager til at opfylde formålet med ordningen, jf. § 1, det vil sige målopfyldelse. Det er således ikke kun ansøger som stilles i en umulig situation, men Miljøstyrelsen er også forpligtet til at give afslag, når projekter ikke i tilstrækkeligt omfang bidrager til at nå målopfyldelse. Miljøstyrelsen, som selvfølgelig også er bundet af hvad der står i vandrammedirektivet, vil derfor i de tilfælde, hvor den kemiske tilstand er ukendt, være nødsaget til at træffe afgørelse om afslag. For hvordan er Miljøstyrelsen i stand til at vurdere, om en indsats vil bidrage til at nå målopfyldelse, hvis den kemiske tilstand, som udgør halvdelen af vurderingen af om målsætningen er opfyldt, er ukendt?

Viser basisanalysen, at et vandområde har målopfyldelse

I vejledningen står der, at hvis basisanalysen viser, at et vandområde har målopfyldelse, så er det ikke muligt at opnå tilsagn. Det samme gælder, hvis tilstanden er ukendt for en eller flere af kvalitetselementerne (smådyr, fisk hhv. planter). Ifølge vandrammedirektivet er det en konsekvens af *one out, all out-princippet*, at det er en ringeste tilstand som afgør den samlede tilstand. Dette gælder som nævnt foroven i den situation, hvor den økologiske tilstand f.eks. er god og den kemiske tilstand er dårlig, så er den samlede tilstand: Dårlig. Det må desuden også gælde i den situation, hvor den økonomiske tilstand er god og den kemiske tilstand er ukendt. Den ringeste tilstand må unægtelig være den ukendte, hvorfor den samlede tilstand må betegnes som ukendt – i hvert fald under alle omstændigheder ikke god, som der ellers lægges op til i vejledningen.

Endelig gælder det også hvis der er en ukendt tilstand for et eller flere kvalitetselementer (smådyr, fisk hhv. planter), som fastlægger den økologiske tilstand. Det vil sige, hvis f.eks. smådyr er i god tilstand og de resterende er ukendte, så kan det ikke konkluderes, at den samlede økologiske tilstand er god. Vandrammedirektivet er ikke indrettet på en sådan måde, at man blot kan lukke øjnene for den ukendte tilstande og kun fokusere på de parametre, som er kendte - og som belejligvis er i god tilstand. Hvis ministeriet er af en anden opfattelse, anmoder vi venligst om en uddybende forklaring herfor i høringsnotatet.

Med venlig hilsen

Mia-Maja J. Pallesen

Jurist

Bæredygtigt Landbrug

mobil. +45 42 43 50 15

E-mail: mp@baeredygtigtlandbrug.dk

Web: www.baeredygtigtlandbrug.dk